

וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים: מותר ליתן **חֲמִין וְתַבְשִׁיל**.
בֵּית שְׂמַאי אֹמְרִים: נוֹטְלִין אֶבֶל לֹא מַחְזִירִין
 - אפילו חמין שהתירו בית שמאי ליתנו על הכירה
 הגרופה מערב שבת, לאחר שנטלו בשבת אין מחזירין
 אותנו לכירה, משום שנראה כמבשל בשבת, **וּבֵית
 הַלֵּל אֹמְרִים:** אֵף מַחְזִירִין חֲמִין או תבשיל
 שנטלו מהכירה בשבת³⁸:

משנה ב

תַּנּוּר - שהוא צר מלמעלה ורחב מלמטה, ולכן חומו
 נשמר בתוכו יותר מאשר בכירה, **שֶׁהִסְקוּהוּ** אפילו
בְּקֶשׁ וּבְגִבָּא - **לֹא יִתֵּן תַּבְשִׁיל בֵּין מְתוּכוֹ בֵּין
 מַעַל גְּבִיו** שמכיון שחום התנור נשמר בתוכו,
 חוששים שמא יחתה בגחלים אפילו אם הוסק בקש
 וגבבא.

בְּפֶחַ - העשוי ככירה, אולם אין בו מקום אלא
 לשפיתת קדירה אחת, וחומו מרובה משל כירה
 ומועט משל תנור, **שֶׁהִסְקוּהוּ בְּקֶשׁ וּבְגִבָּא** -
הָרִי הוּא כְּכִירִים ומותר להשהות עליו תבשיל
 מערב שבת, שאין חוששים שמא יחתה בגחלים. אבל
 אם הסיקוהו **בְּגִפָּת וּבְעֵצִים** - **הָרִי הוּא כְּתַנּוּר**
 ואסור לתת בין מתוכו בין מעל גביו:

ר' עובדיה מברטנורא
 בש"א נוטלים וכו'. אפילו חמין
 דשרינן להשהות על גבי כירה
 גרופה ושנתן את האפר, לאחר
 שנטלן אין מחזירין דמיחזי
 כמבשל בשבת: וב"ה אומרים.
 בין חמין בין תבשיל יכולין
 להחזיר לאחר שנטלן. ולא שרו
 ב"ה להחזיר אלא בעודן בידו
 שלא הניחן ע"ג דבר אחר, אבל
 לאחר שהניחן בקרקע או על
 גבי דבר אחר אסור להחזיר
 אפילו לבית הלל, דהוי כמטמין
 לכתחלה בשבת: **ב תנור**.
 מתוך שצר למעלה ורחב למטה
 נקלט חומו לתוכו טפי מכירה,
 ואפילו הסיקוהו בקש ובגבבא
 חיישינן שמא יחתה דלעולם
 אינו מסיח דעתו ממנו: בין
 מגביו. לסמוך אצל דופנו:
כופח. עשוי ככירה, אלא
 שארכו כרחבו ואין בו אלא
 מקום שפיתת קדרה אחת,
 והאש עוברת תחתיה והבלו רב
 מהבל הכירה, שהכירה פתוחה
 מלמעלה שיעור שתי קדרות
 והכופח אין פתוח אלא שיעור
 קדרה אחת, ופחות מהבל

ביאורים והרחבות

בגמרא (לו, ב) יש שתי שיטות שונות לביאור משנה זו המבוססות על מחלוקת תנאים (חנניה וחכמים). **לפי פירוש אחד**, וכמוהו פרשנו בפנים, האיסור האמור כאן לתת תבשיל על כירה שאינה גרופה, הוא לעניין הנחת תבשיל על הכירה **מערב שבת**, כדי שיימשך בישולו בשבת ("שהייה"). **לפי פירוש שני**, האיסור הוא להחזיר תבשיל **בשבת** על הכירה ("חזרה"), אבל אין איסור לתת תבשיל מבעוד יום על הכירה (ואפילו אינה גרופה) ולהשהותו שם כדי שיגמר בישולו בשבת, ובתנאי שהתבשיל יתבשל בערב שבת שיעור מאכל בן דרוסאי, דהיינו מחצית או שליש בישולו.

38. בגמרא (לו, א) למדין בשם רבי חלבו, אמר רב חמא בר גוריא, אמר רב: לא שנו שמותר להחזיר אלא על גבה, אבל תוכה - אסור.

עוד למדין (לח, ב) בשם רב ששת, שאפילו לבית הלל שמתירין להחזיר בשבת, לא שנו אלא שיעודן בידו, אבל הניחן על גבי קרקע - אסור.

משנה ג

אין נותנין בשבת ביצה שאינה מבושלת בצד המיחם המלא מים חמים שהורידוהו מהאש בשביל שתתגלגל - תתבשל מעט מחום המיחם שהוא מתולדת האש³⁹, **ולא יפקיענה בסודרין** - לא יכרכנה בתוך סודר שהתחמם קודם בשמש בשביל שתתגלגל, שגזרו חכמים על תולדת חמה משום תולדת האש, **ורבי יוסי מתיר לחממה בסודרין**, שאינו גוזר בזה⁴⁰.
ולא יטמיננה את הביצה **בחול ובאבק דרכים** שנתחממו בשמש **בשביל שתצלה** ואף רבי יוסי מודה בזה⁴¹:

משנה ד

מעשה היה שעשו אנשי טבריא והביאו בערב שבת סלון - צינור של צונן - מים צוננים לתוך אמה - תעלה של מים חמין מחמי טבריה, כדי שהמים שבסילון יתחממו מחמתם.
אמרו להם חכמים: אם בשבת כלומר, המים העוברים בצינור בשבת, דינם כחמין שהוחמו

ר' עובדיה מברטנורא
התנור: ג אין נותנין. בשבת: ביצה בצד המיחם. קומקום של נחושת שמחממים בו המים ע"ג האש: שתתגלגל. שתצלה קצת עד שתהא מגולגלת כלומר מעורבת: ולא יפקיענה בסודרין. לא ישברנה על סודר שהוחם בחמה כדי שתצלה בו, דגורין תולדות חמה אטו תולדות האור: ורבי יוסי מתיר. דסבר לא גורין תולדות חמה אטו תולדות האור. ואין הלכה כרבי יוסי: לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים. שהוחמו מכח החמה, ובהא לא שרי רבי יוסי דגזר חול אטו רמץ, הואיל ותרוויהו דרך הטמנה אתי למימר מה לי רמץ מה לי חול. אי נמי גזר ר' יוסי שמא יזיז עפר ממקומו, שמא לא יהא שם חול עקור ככל הצורך ואתי לאוזוי עפר הדבוק, והוי תולדה דחורש: ד סילון. צינור שממשיכין המים לתוכו, והיה אותו צינור משוקע בחמי

טבריא ומתחמם מכח אותם המים החמים, וכשהיו המים צוננין נמשכין בתוכו מתחממין באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא. ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צינור בשבת דינם כדין חמין שהוחמו בשבת שאסורים לרחוץ בהן אפילו אבר קטן, ואסורים אף בשתיה. והמים שעוברים בו ביום טוב דינם כדין חמין שהוחמו ביו"ט שאסורים לרחוץ בהם כל הגוף, אבל מותר לרחוץ

ביאורים והרחבות

39. בגמרא אמרו: בשם רב יוסף, גלגל - חייב חטאת.
40. בגמרא (לט, א) למדין בשם רב נחמן, שלחמם בשמש עצמה מותר לדברי הכל, שאין דרך בישול בכך, ולחמם בתולדות האור (דברים שהתחממו מהאש, כגון לתת ביצה בצד המיחם) אסור לדברי הכל, לא נחלקו אלא בתולדות החמה (דברים שהתחממו מחום השמש, כגון להפקיע ביצה בסודר): חכמים אוסרים תולדות חמה משום תולדות האור, ורבי יוסי סובר שאין גוזרים, ולכן מותר לחמם בתולדות החמה.
41. בגמרא שואלין, מדוע רבי יוסי המתיר לחמם בתולדות חמה, אינו חולק גם כאן, שהרי חול ואבק דרכים הינם תולדות חמה? והשיבו: רבה אמר: גזרה שמא יטמין ברמץ (אפר חס). פירש"י: דמאן דחזי סבר, מכדי האי לבשולי והאי לבשולי, ותרוויהו דרך הטמנה, מה לי רמץ מה לי חול, ומשום הכי מודה רבי יוסי. רב יוסף אמר: מפני שמזיז עפר ממקומו (והרי זה כחופר בחול, ויש אומרים שיש בזה איסור מוקצה).